

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 230/2025-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného ARIES LEGAL s.r.o., Skalná 9, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 1K/31/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 1K/31/2014 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Banská Bystrica **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 1K/31/2014 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **3 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Banská Bystrica **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1K/31/2014.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur a náhrady trov konania. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 230/2025-13 z 13. mája 2025 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu zo 16. júna 2014 zverejneným v Obchodnom vestníku č. 118/2014 z 23. júna 2014 bol vyhlásený konkurz na majetok sťažovateľa a do funkcie správcu konkurznej podstaty bol ustanovený správca Mgr. Pavol Vrška. Uznesením okresného súdu zo 17. marca 2021 zverejneným v Obchodnom vestníku č. 51/2021 bol Mgr. Pavol Vrška odvolaný z funkcie správcu konkurznej podstaty.

3. Uznesením okresného súdu z 15. apríla 2021 zverejneným v Obchodnom vestníku č. 71/2021 bola do funkcie správcu konkurznej podstaty ustanovená JUDr. Gabriela Muránska Matušková. Napadnuté konkurzné konanie nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

4. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdenom porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru zbytočnými prietahmi okresného súdu v napadnutom konkurznom konaní, ktorý podľa názoru sťažovateľa neefektívne využíva oprávnenia konkurzného súdu proti správcovi konkurznej podstaty v záujme urýchlenia konkurzného konania, resp. je vo veci absolútne nečinný. Sťažovateľ zrekapituloval doterajší priebeh konania a osobitne poukázal na jeho parciálne úseky, ktoré mali byť poznačené zbytočnými prietahmi zo strany správcu a konkurzného súdu. Zároveň dal ústavnému súdu do pozornosti, že okresnému súdu adresoval sťažnosť na prietahy, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná. Napriek uvedenému však okresný súd vo veci ďalej nekoná, pričom v dôsledku jeho pasivity nie je možné konanie skončiť ani po uplynutí viac ako 10 rokov.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že celkovú dĺžku konkurzného konania považuje za neprimerane dlhú, pričom je spôsobená najmä nečinnosťou správcu konkurznej podstaty Mgr. Pavla Vršku, ktorý si neplnil povinnosti svojej správcovskej činnosti a novému správcovi neposkytol náležitú súčinnosť. Predseda okresného súdu k vyjadreniu pripojil aj písomné stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá zrekapitulovala priebeh konania chronologickým prehľadom procesných úkonov, ktoré v ňom boli uskutočnené. Posúdenie vzniku a intenzity porušenia označených práv predseda okresného súdu ponechal na úvahe ústavného súdu.

6. Vzhľadom na obsah vyjadrenia predsedu okresného súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k nemu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, pretože v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, k takému stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

9. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietáhom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“. Tieto ustanovenia sú primerane použiteľné aj pre konkurzné konanie (§ 196 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)

10. Konkurzné konanie je osobitným druhom súdneho konania. Vzhľadom na jeho predmet, špecifickú skutkovú a právnu povahu ho možno považovať za konanie zložité, napr. z hľadiska odlišného plynutia zákonných lehôt, počtu subjektov uplatňujúcich svoje pohľadávky, postupu pri speňažovaní majetku úpadcu a uplatňovaní pohľadávok úpadcu. Mnohokrát priebeh konkurzného konania vyvoláva vznik ďalších súdnych konaní, čo má vplyv aj na dĺžku trvania samotného konkurzného konania. Ide o časovo a fakticky náročný proces, ktorého účelom je uspokojenie pohľadávok veriteľov z majetku dlžníka, úpadcu, ktorý podlieha konkurzu, alebo aj z majetku iných osôb, ak ich majetok podľa právnej úpravy podlieha konkurzu, a preto pri posudzovaní vzniku prietáhov v konkurznom konaní je potrebné prihliadať na jeho odlišnosti oproti štandardnému civilnému konaniu (m. m. I. ÚS 428/2013). Úlohou ústavného súdu nie je určovať namiesto konkurzného súdu optimálny postup vo veci, ale posúdiť, či ním prijaté opatrenia a zvolený postup sú vzhľadom na okolnosti daného prípadu akceptovateľné z pohľadu ústavou garantovaného práva na konanie bez zbytočných prietáhov, teda či postup konkurzného súdu nebol v tomto smere zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 99/02).

11. S prihliadnutím na už uvedené bolo úlohou ústavného súdu zistiť, či napadnuté konanie bolo poznačené existenciou zbytočných prietáhov takej intenzity, ktorá by bola spôsobilá vysloviť porušenie označených práv sťažovateľa. Ústavný súd aj pri tomto type konania v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňoval tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd opakovane konštatuje, že hoci konkurzné konanie patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, možno ho s prihliadnutím na osobitosti daného typu konania označiť za konanie právne zložitejšie. Skutkové okolnosti prípadu (nutnosť vedenia exekučného konania proti odvolanému správcovi konkurznej podstaty) priznávajú napadnutému konaniu taktiež zvýšenú mieru skutkovej zložitosti.

13. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že svojím správaním zásadným spôsobom neovplyvnil celkovú dĺžku konkurzného konania. Sťažovateľ sa, naopak, svojimi urgenciami a procesnými návrhmi snažil docieľiť urýchlené skončenie konkurzného konania, čo má pre neho ako úpadcu enormný význam.

14. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v napadnutom konkurznom konaní ústavný súd už na úvod konštatuje, že aj pri zohľadnení špecifik konkurzného konania nemožno postup konkurzného súdu označiť ako taký, ktorý by bol súladný s obsahom označených práv. V počiatočnej fáze konkurzného konania, t. j. od začatia konkurzného konania (5. 6. 2014) do júna 2015, teda počas prvého roka, bol postup správcu konkurznej podstaty, ako aj konkurzného súdu plynulý a bez prierahov. Z chronologického prehľadu procesných úkonov vyplýva, že posledným súdu známym úkonom v poradí prvého správcu konkurznej podstaty bolo zostavenie zoznamu pohľadávok proti všeobecnej podstate, zostavenie zoznamu pohľadávok proti oddelenej podstate a zámer správcu zostaviť rozvrh výťažku (uvedené vyplýva z uverejnených oznamov v Obchodnom vestníku č. 92/2018 z 15. mája 2018, pozn.). Napriek uvedeným oznamom však k rozvrhu výťažku nedošlo, keďže správca konkurznej podstaty bol v nasledujúcom takmer trojročnom období nečinný. Ústavný súd hodnotí za mimoriadne neefektívny postup okresného súdu, ktorý podľa dostupných informácií počas celého tohto takmer trojročného obdobia adresoval správcovi len 3 výzvy (23. 9. 2020, 2. 11. 2020 a 1. 12. 2020), na ktoré navyše správca konkurznej podstaty ani nereagoval. Uvedená pasivita zo strany správcu mala za následok jeho odvolanie uznesením okresného súdu z 8. marca 2021.

15. Na nasledujúcej schôdzi veriteľov, ktorá sa uskutočnila 7. apríla 2021, bola ustanovená v poradí druhá správkyňa konkurznej podstaty. Napriek skutočnosti, že táto správkyňa už v konaní nie je vyslovene pasívna, konkurzné konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené, čo je zo strany okresného súdu i správkyne konkurznej podstaty kladené za vinu odvolanému správcovi, ktorý svojej nástupkyni neposkytol súčinnosť a neodovzdal správcovský spis. Ústavný súd videl prvky neefektívnosti aj v danej fáze konkurzného konania, keď okresný súd reagoval na procesný návrh správkyne na nariadenie neodkladného opatrenia proti odvolanému správcovi zo 7. decembra 2021 až uznesením z 12. apríla 2023. Okresný súd teda až po 1 roku a 5 mesiacoch od doručenia návrhu uložil odvolanému správcovi povinnosť odovzdať správcovský spis. K odovzdaniu spisu však nedošlo, čo malo za následok iniciovanie súvisiaceho exekučného konania proti odvolanému správcovi, ktoré v súčasnosti stále prebieha. Okresný súd sa nevysporiadal ani s opakovanými návrhmi úpadcu na rekonštrukciu originálu správcovského spisu. Okresný súd napokon po takmer dvojročnej stagnácii v konkurznom konaní dal 22. mája 2025 správkyňi záväzný pokyn, aby výlučne na základe údajov, ktorými disponuje, pristúpila k zostaveniu konečného rozvrhu výťažku.

16. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú nečinnosťou správcov konkurznej podstaty, ako aj nie dostatočne efektívnou činnosťou konkurzného súdu ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia konkurzného konania. Ústavný súd preto dospel k záveru,

že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. Vzhľadom na to, že konkurzné konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby konal v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd v okolnostiach danej veci, najmä z dôvodu opakovanej úplnej nečinnosti konkurzného súdu a pre jeho neefektívny postup, považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur, ktoré mu je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 949,17 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2025 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak s príslušnou daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 949,17 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu